

DOI: <https://doi.org/10.35219/history.2025.05>

Ion GUMENÂI

Agencia Națională a Arhivelor,
Universitatea de Stat din Moldova,
Republica Moldova
ORCID 0000-0002-4501-3855
ion.gumenii@arhiva.gov.md

CORRESPONDENȚA DINTRE SOFRONIE MICLESCU ȘI TEOFAN CRISTEA (1859-1861)*

CORRESPONDENCE BETWEEN SOFRONIE MICLESCU AND TEOFAN
CRISTEA (1859-1861)

Abstract: The theme proposed in this material is obviously related to the reforms, painful for some segments of society that Romanian society was going through in the modernization process initiated by the ruler AL. I. Cuza. The temporary setting is also not accidental, having as limits on the one hand, the beginning of the secularization process of monastery properties, and on the other hand, obviously the death of Metropolitan Sofronie Miclescu, an adept of the union of the Danubian Principalities, but also an ardent defender of the Institution of the Orthodox Church.

As an objective, we propose an analysis of the already known letters of these historical figures on the one hand, and on the other hand, bringing new pieces of their correspondence into the scientific circuit.

At the same time, we propose to analyse, based on this correspondence, the climate and tendencies of the monastic community in Romania, under the pressure of the reforms, the radiography of the real and supposed feelings of the Orthodox Church hierarchy at that time and the resistance that appeared on the Church-State axis or vice versa.

Not without interest is the issue related to the place given to Bessarabia, in this opposition of the clergy and the construct they were building in order to restore the old status also enjoyed by the Church, but also its properties.

Last but not least, it is interesting to note the place that the Russian Empire had, led by its Tsar, who even in the second half of the 19th century was seen as the "main protector" of the Orthodox world by a part of society.

Keywords: Sofronie Miclescu; Teofan Cristea; Neamț Monastery; Secu Monastery; Bessarabia.

*

În rândurile de mai jos vom încerca să abordăm legăturile dintre două personalități a vieții religioase, și nu numai, din perioada reformelor lui Alexandru Ioan Cuza, care după cum este bine cunoscut au avut repercusiuni majore și asupra instituției Bisericii Ortodoxe.

Credem că o analiză a corespondenței celor doi, Sofronie Miclescu, ca Mitropolit al Țării Moldovei, și Teofan Cristea, vechil al proprietăților Lavrei Neamțului și Secului din Basarabia, ulterior stareț și arhimandrit la Mănăstirea Noul Neamț, ne avantajează din două puncte de vedere: pe de o parte avem o sursă istorică primară și veridică ce poate să proiecteze fidel adevăratele gânduri și acțiuni a personajelor, iar pe de alta prin aceasta să elimine și supprime diferite interpretări, în multe cazuri exagerat de eronate.

Temporal vorbind, ne vom axa pe o perioadă scurtă de timp, începând cu toamna anului 1859, dar care a constituit de fapt primii pași spre „Legea secularizării averilor mănăstirești” de la finele anului 1863, deci a creșterii presiunilor instituțiilor laice, reprezentante a statului asupra celor ecleziastice, oprindu-ne în momentul dispariției unuia din cei doi actanți, moartea Mitropolitului Sofronie Miclescu, întâmplată la 21 mai 1861.

Nu ar fi corect să credem că legăturile dintre cei doi au fost stabilite abia în această perioadă. Credem că Sofronie Miclescu și Teofan Cristea se cunoșteau de o perioadă îndelungată de timp, dacă luăm în considerație faptul că ambii au fost tunși în monahism și au activat în cadrul Lavrei Neamț și Secu. Chiar dacă Sofronie este ales episcop al Hușilor în 1826, acesta credem că nu o dată a vizitat așezământul monahal din care a plecat, și dacă nu-l cunoscuse până la aceasta perioadă pe Teofan, o putea face în timpul acelor vizite.

Mai mult nu credem că aceste două personaje nu s-ar fi cunoscut cel puțin tangențial, dacă luăm în considerație funcțiile ierarhice bisericești pe care le-a avut Sofronie și ascultările cu care era însărcinat Teofan Cristea printre care au fost și cea de administrator al metocurilor Mănăstirii Neamț sau a instituțiilor de binefacere a aceluiași locaș de cult.

Mai mult, Radu Rosetti, descriind perioada căimăcămiei lui Teodor Balș, și mai în adevăr dar și exagerând arăta: „... Nu se vede ca, în timpul Căimăcămiei lui Teodor Balș, relațiile dintre guvern și mănăstire să fi fost turburate. Soborul și

Caimacamul aveau aceeași orientare politică, apoi Teofan Cristea, vechilul mănăstirii în Iași, cu Varahiil Lateș, omul de încredere al mitropolitului Sofronie, erau împuterniciți de mănăstire să nu cruțe nimic pentru a-și asigura bunăvoința miniștrilor....

... Soborul lucră din răputeri și prin toate mijloacele: Varahiil lucră asupra Mitropolitului, iar ieromonahul Teofan Cristea, vechilul mănăstirii, asupra acelor din boieri cari erau dușmani nouăi stări de lucruri, recurgând chiar la promisiuni de bani”¹.

Deci din cele relatate este clar că aceste două personaje, nu puteau să nu fie cunoscute între ele.

Evident că după intensificarea presiunilor din partea Guvernării asupra Bisericii Ortodoxe și cu precădere a mănăstirilor, corespondența dintre Mitropolit și Teofan Cristea, numit vechil asupra moșilor Lavrei Neamțului și Secului din Basarabia la 8 mai 1858², avea să se intensifice.

Subiectele care sunt prioritate este clar că țin pe de o parte de intervenția pe lângă Curtea Imperială Rusă și alți demnitari înalți în vederea revenirii la vechiul statut a mănăstirilor din Principatele Unite și administrarea moșilor mănăstirești din Basarabia.

Este firesc ca și Mitropolitul dar și o parte a clerului alb și negru, să se orienteze spre autocratorul rus, cel care, la acel moment, continua să se erijeze în „apărătorul principal al lumii ortodoxe”. Indiscutabil că nu se lua în considerare rezolvarea problemei pe calea deschiderii unui conflict militar, ci mai mult pe calea presiunii diplomatice din partea Curții de la Sankt-Petersburg asupra guvernului și domnitorului Alexandru Ioan Cuza, cu atât mai mult cu cât măsurile adoptate în cadrul Congresului de Pace de la Paris produceau efecte.

Pe de altă parte, dacă în cazul proprietăților mănăstirești din interiorul Principatelor Unite, guvernul avea mână liberă de acțiune, nu același lucru se poate spune despre proprietăților locașurilor monahale din Basarabia, care la acel moment era anexată la Imperiul Rus. Tocmai în acest sens urma să se găsească o modalitate de abordare prin care acestea să rămână sub auspiciile Bisericii ortodoxe din dreapta Prutului, și să servească satisfacerii intereselor sale, în primul rând ca surse de venit.

* Articolul a fost realizat în cadrul proiectului Nr. 24.80012.0807.11 SE „Valorizarea prin editare și digitalizare a patrimoniului național documentar (documente istorico-confesionale) al Republicii Moldova”.

¹ Cf. Radu Rosetti, *Conflictul dintre Guvernul Moldovei și mănăstirea Neamț. Înainte de 1 iunie 1859*, (București, Institutul de Arte Grafice «CAROL GOBL», 1910).

² Andronic Popovici, *Istoria Sfintei mănăstiri Noul Neamț*, Editori: Ion Gumenăi, Ioan Moșneguțu, (Chișinău, Lexon Prim, 2024), 16-17.

În acest context este emisă scrisoarea din 3 septembrie 1859 către Teofan Cristea, prin care Sofronie Miclescu, în prima parte a scrisorii, îl înștiința despre situația creată în țară, despre pierderea tuturor drepturilor asupra averilor chinoviilor precum și despre alte inconveniente aplicate instituțiilor mănăstirești din partea guvernării.

În cea de a doua parte se poruncește vechilului Neamțului și Secului: „scriemu Preacuvioșiei tale, și te îndatorim ca se stăruiești la toate locurile compitente și oriunde va cere trebuința se protestezi, și se raclami formalu, întru sprijinirea tuturor intereselor și a driturilor chinoviilor pentru a le hotărî respectarea Sfintelor canoane a bisericii și restituarea driturilor chinoviilor după actele dănuitorilor și hotărârea legii canoanelor bisericii”³.

Deci, Teofan Cristea, primește o confirmare și din partea Mitropolitului Sofronie, ce o întărea pe cea din 8 mai 1858 prin care era numit vechil al moșiilor Lavrei din Basarabia și totodată și permisiunea de utilizarea tuturor posibilităților pentru păstrarea drepturilor și intereselor asupra acestor proprietăți a instituției ce îl desemnase în calitate de administrator.

Următoarele două scrisori sunt din 22 septembrie 1859⁴ și următoarea din 2 ianuarie 1860⁵.

În primul răvaș, Mitropolitul semnalează că a primit scrisoarea lui Teofan și împreună cu informațiile aduse de C.C. Iorgu și-a creat o impresie despre activitatea desfășurată de către vechil în Basarabia, informându-l că la solicitarea ultimului trimite și o scrisoare pe numele Episcopului Antonie al Chișinăului și Hotinului.

Totodată în această scrisoare se amintește pentru prima dată de dorința lui Sofronie Miclescu de a primi un pașaport pentru a vizita locurile sfinte din Rusia.

În cea de a doua scrisoare, mulțumind pentru felicitările primite de sărbătorile de iarnă, mitropolitul îl felicită la rândul său pe Teofan Cristea, solicitându-i să continue lucrurile de apărare a intereselor mănăstirii. Interesant este că din conținutul scrisorii marele ierarh, la acel moment credea încă într-un rezultat favorabil pentru restabilirea drepturilor mănăstirilor. Iar pentru acest lucru mai trimitea o scrisoare și un memoriu pe numele episcopului Antonie, iar din alte corespondență cunoaștem că ultimul act urma a fi prezentat Ober procurorului Sfântului Sinod și însuși Alteței Imperiale în apărarea intereselor locașurilor monahale din Principatele Unite.

Interesantă ni se pare scrisoarea (mai bine spus schița) din 18 ianuarie 1860⁶, alcătuită și credem trimisă de Teofan Cristea către Înaltul ierarh.

³ Agenția Națională a Arhivelor (în continuare ANA), Fond 2119, inv. 1, d. 6, f. 55

⁴ *Ibidem*, f. 77.

⁵ *Ibidem*, f. 161.

⁶ *Ibidem*, f. 172-174v.

Dacă până la moment inițiativa privind transformarea lui Teofan Cristea din vechil al Lavrei Neamțului și Secului în cel de vechil pentru toate proprietățile mănăstirilor din Țara Moldovei în Basarabia putea fi interpretat, acest din urmă act ne permite să clarificăm definitiv această problemă.

Așa, prima parte a scrisorii se referă la memorandumul amintit în răvașul anterior, ieromonahul Teofan, arătându-i epistolierului său care era situația la zi cu acel act făcând la rândul său o serie de sugestii ce ar urma de efectuat înainte ca acesta să fie tradus și transmis la Sankt-Petersburg.

Apoi autorul schiței arată că a primit mai multe informații, pe care le consideră favorabile pentru cauza călugărilor primite din partea diferitor consulate și de la Sfântul Sinod, anunțându-l pe Mitropolit că consulatul îi sugerează ca mănăstirea Neamț și Secu să-și trimită vechilul său la tratativele ce urmează să se desfășoare între Patriarhie și Guvernul Principatelor Unite. În acest context emitentul propune lui Sofronie Miclescu să aleagă o persoană de încredere, care să reprezinte interesele Lavrei Neamțului și Secului, iar în caz de lipsă uneia ca aceea se autopropune pe sine, în cazul ultimei variante solicitându-i să i se facă o recomandare pentru Patriarhii ecumenici.

Ceea ce ne interesează și este important este paragraful ulterior, prin care Teofan Cristea solicita Mitropolitului ca acesta să emită un act prin care să-i sporească drepturile ca administrator al moșiilor din Basarabia, trimițându-i chiar și un model al actului ce urma a fi emis. Drept argument acesta arată: „căci prin cea din 3 septembrie ce me-a-ți dat, mi s-a zice numai să protestez, care aceasta am făcut-o”⁷, adăugând că nu poate interveni nici în relațiile cu posesorii de moșii, din care cauză este într-o situație economică foarte gravă, existând doar din milele creștinilor⁸.

Urmare a acestei doleanțe și sugestii venite din partea lui Teofan Cristea (e drept sugerată fiind de către episcopul Antonie), a fost emiterea de către Mitropolitul Sofronie a unei noi vechilimele pe numele ierodiaconului din Basarabia care îi extindea drepturile din punct de vedere calitativ, dar și cantitativ. Conform actului acesta era însărcinat cu: „1-iu. A mijloci la Guvernul împărătesc rossienesc, ca să izbăvească pre Sf(â)nta biserică din Moldova de supărarea ce i s-a pregătește și a să apără drepturile monastirilor îndeobște și a chinoviilor Neamțul și Secul îndeosebi.

⁷ *Ibidem.*

⁸ În afară de aceste chestiuni, Teofan Cristea în schița sa de scrisoare amintește și de Ioan Gavriil Dabija, pe care îl califică ca fiind „adevărat român moldovan și patriot”, care aprins de credința ortodoxă și biserică îl ajută substanțial financiar. În același timp îi solicită Mitropolitului Sofronie să-l trimită la Chișinău pentru necesitățile tipografiei de aici, Isachie tipograful de la Neamț, arătând că acest lucru ar înlesni mai bine relațiile cu episcopul de Chișinău și Hotin.

2-lea. Ce să atinge de proprietățile monastirilor din Moldova, aflătoare în Bessarabiia îndeobște și îndeosebi a monastirilor chinovii Neamțul și Secul, atât aceale stăpânite până astăzi, cât și ceale ce să vor câștiga. Să mijlocești ca drepturile acestor lăcașe să se statornicească acolo, potrivit legilor imperiului și potrivit drepturilor, de care să bucură în Rossiia Locurile ceale Sf(i)nte de Răsărit. Având la această lucrare, în vedere, folosul Sf(i)ntelor lăcașe a bisericii și a religiei noastre.

3-lea. Să mergi pentru acest sfârșit, la Sankt-Peterburg și aiurea unde s-ar cere de înprejurări trebuința de vechil sau reprezentant al drepturilor Sf(i)ntelor lăcașuri și a bisericii.

4-lea. La întâmplare, când s-ar cere a te prezenta, tot într-o vreme la dooă locuri pentru apărarea drepturilor Sf(i)ntelor lăcașe și a bisericii din Moldavia și nu vei putea singur, atunci vei putea numi înlocuiți, pre altă față vreadnică, însă și pe răspunderea Preacuvioșiei tale.

5-lea. Pentru întâmpinarea cheltuielilor, vei întrebuința din banii câșturilor moșiilor, chinoviilor Neamțul și Secul, din Bessarabia, ce-și sânt încredințate prin vechilimeaoa din 8 maiu 1858, pe care câșturi le vei priimi de la posăsori și scoțind cheltuelile ce-ți vor fi de neapărat, prisosul îl vei siguriși ca la vreme să-l trimiți monastirii.

În sfârșit, orice vei lucra în folosul Sf(i)ntelor lăcașuri, a bisericii din Moldova și a religiei noastre ortodoxe în temeiul acestei înputerniciri, va fi bine priimit și neprihănit”⁹.

Deci conform noii vechilimele Teofoan Cristea pe lângă faptul că primea dreptul de administrare nu numai a moșiilor Lavrei Neamțului și Secului, dar și a celorlalte proprietăți a mănăstirilor neînchinat din Țara Moldovei, dar și dreptul de a apăra interesele acestora nu numai la nivel local dar și inclusiv la instanțele superioare de la Sankt-Petersburg, dându-i-se și dreptul de a numi și un locșitor în caz de necesitate.

Anume această vechilimea, ulterior Va sta la baza confruntărilor și neînțelegerilor, atunci când guvernul Principatelor Unite va încerca preluarea administrarea moșiilor mănăstirești din Basarabia prin numirea altor vechili. Atât Teofan cât și cercurile diriguitoare a Imperiului Rus, vor scoate în față actul din 22 ianuarie 1860, invocând posibilitatea anulării acestuia condiționat de alegerea „democratică” a unui nou vechil de către soborul Lavrei Neamțului și Secului și întărirea acestuia de către Mitropolit¹⁰.

⁹ Andronic Popovici, *Istoria Sfintei mănăstiri Noul Neamț*, 16-17.

¹⁰ Cf. Ion Gumenăi, „Secularizarea averilor mănăstirești și problema vechilimelelor pentru proprietățile din Basarabia,” *Buletinul istoric și cultural al Mănăstirii Secu*, Nr. 1(2025).

După cea de a doua vechiliimea și până la momentul suspendării, Sofronie Miclescu va mai adresa încă trei scrisori (4 februarie, 20 februarie și 15 aprilie 1860)¹¹ în care vor fi abordate problemele de moment, dar atenția principală fiind acordată problemei legate de protejarea drepturilor mănăstirești și acceptarea de către marele prelat a activității în acest sens a lui Teofan Cristea precum și asigurarea acestuia cu informațiile și documentele necesare.

Odată revenit din exilul de la mănăstirea Slatina, la 25 februarie 1861¹², Sofronie Miclescu, va relua corespondența cu Teofan Cristea. În primul rând îi va descrie calvarul personal prin care a trecut¹³, fiind satisfăcut de faptul că ministrul care l-a pus sub acuzației a căzut, concluzionând: „Apoi milostivindu-să Preabunul D(um)nezeu au scăpat țara de Ministeriul cel tiran al D(om)n(ului) Kogălniceanu și s-au înlocuit cu D(om)n(ul) Pancu și cu alți miniștri cu minte întreagă”¹⁴.

Totodată emitentul epistolei, va reveni la o rugămințe anterioară, și anume cea a dorinței de a trece în Imperiul Rus, pentru a vizita locurile Sfinte, în primul rând Pecerska Lavra, solicitându-i în acest sens sfaturi lui Teofan Cristea.

Aceeași temă este abordată și în următoarea scrisoarea din 14 martie¹⁵, Teofan fiind anunțat despre demersurile făcute de Sofronie pe lângă consulul general rus Ghirs, fiind totodată rugat să-i acorde ajutor în formularea demersului pe numele Ministrului de externe a Imperiului Rus, Gorceacov.

În același timp, lui Teofan i se reproșează faptul că nu l-a informat pe ierarh cu privire la problema transportului. Reproșul, însă, era fără temei, fiindcă răspunsul ieromonahului întârzia, doar din cauza legăturii proaste, sau mai bine zis, a lipsei unui om de legătură de încredere între acești doi.

Acest lucru se confirmă prin cele două schițe de scrisori care au fost trimise către Sofronie Miclescu, dar care probabil nu ajunseră încă în posesia acestuia.

Așadar, în prima datată cu luna martie 1861¹⁶, Teofan Cristea anunța că a primit scrisoarea din data de 25 a lunii trecute și ca Sofronie să nu-și facă probleme că va fi primit bine în Rusia și că în călătoria sa spre Lavra Pecerska sau alte locuri la care va dori să călătorească, îl va însoți cu cea mai mare plăcere, lucru credem nu

¹¹ A se vedea anexele. Nu negăm faptul că corespondența dintre ierarh și vechilul proprietăților mănăstirești din Basarabia să conțină mult mai multe scrisori, la moment, însă, au fost depistate doar acestea.

¹² ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 319-319v.

¹³ De fapt ieromonahul Teofan, era în cunoștință de cauză, despre situația în care se afla Mitropolitul, fiind informat de persoane cu care mai purta corespondența, sau care veneau în Basarabia, o scrisoare în acest sens, adică cum a fost tratat Mitropolitul, primind și de la starețul, arhimandrit Gherasim al Lavrei Neamț și Secu.

¹⁴ ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 319.

¹⁵ ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 333 -333v.

¹⁶ ANA, f. 336 -338v.

întâmplător, fiindcă din aceeași scrisoare aflăm că după moartea lui Neonil, părinte sufletesc, i-a devenit însuși Sofronie. Totodată emitentul scrisorii îl anunța pe înaltul ierarh că trebuie să-i scrie scrisoare Cneazului Gorceakov, iar dacă nu, poate să o face el ca vechil, având încrederea deplină că va primi permisiunea de călătorie în Rusia.

În cea de a doua schiță, din 2 mai 1861¹⁷, Teofan Cristea se interesează în primul rând de problema legăturii sau a persoanei prin care să se țină legătura, ambii corespondenți având anumite temeri ca guvernul să nu întreprindă anumite măsuri pentru a împiedica deplasarea Mitropolitului în Imperiul Rus.

Credem că din aceleași considerente, vechilul din Basarabia întreba data concretă a datei sosirii lui Sofronie Miclescu, sugerându-i că poate să vine și prin Bucovina, adică mergând la Suceava, apoi „de acolo pe la locul cela ce v-am însemnat” să treacă în Bucovina, și apoi pe la vama de la Noua Suliță, în Basarabia.

Revenind și explicându-i Mitropolitului problema privind transportul, ieromonahul Teofan din nou îl asigura că va fi primit foarte bine, inclusiv și datorită informației ultimului trimisă la Sankt-Petersburg, care a trezit compătimirea și din partea clerului și a nobilimii.

În ultima parte a scrisorii, Teofan îl informa pe oaspetele așteptat despre călugării veniți în ultimul timp și despre planurile privind construcția locașului monahal de la Chițcani.

În cele din urmă, la 14 mai, va fi primită scrisoarea scrisă la 6 mai¹⁸ (deci cu câteva zile înainte de moartea înaltului prelat) de către Sofronie Miclescu. Prin aceasta scurtă scrisoare, ieromonahul Teofan era înștiințat că ierarhul a primit scrisoarea sa și că poate să-i scrie prin intermediul protosinghelului Chiril, de la mănăstirea Barnovschi.

Totodată emitentul anunța că l-a informat pe consulul general Ghirs despre intenția sa de a vizita Rusia, care la rândul său i-a promis că va anunța autoritățile, dar de la care nu a primit, însă, încă nici un răspuns.

În concluzie, corespondența analizată ne permite să afirmăm în primul rând că Basarabia a fost văzută și de Mitropolitul Sofronie Miclescu și de către vechilul Lavrei Neamțului și Secului, Teofan Cristea, drept o posibilitate pentru protejarea și revenirea la vechiul statut avut de către instituția monahală.

Apoi, adresarea după ajutor la Imperiul Rus este cât se poate de logică. Este necesar să recunoaștem că ideea protecției Ortodoxie de către Împăratul Rus, era încă aprobată și văzută ca o realitate de o parte a societății, și cu precădere în rândurile clerului și călugărilor. Mai mult, o parte a segmentului clericalo-monahal

¹⁷ *Ibid.*, f. 350-351v. 339-339v.

¹⁸ *Ibid.*, f. 359-359v.

al societății, de fapt vedea modernizarea societății românești, inclusiv a raporturilor dintre stat și biserică, ca o puternică influență franceză în primul rând și occidentală în general, asociind acest fenomen cu știrbirea a drepturilor Bisericii Ortodoxe pe de o parte, și creșterea influenței Bisericii Romano-Catolice, pe de altă parte.

Tocmai în acest context și Sofronie Miclescu și Teofan Cristea se vor orienta spre a cere ajutor la curtea de la Sankt-Petersburg. Din corespondența purtată între aceste două persoane, precum și din alte corespondențe, derivă clar că acest apel este o manifestare venită în sensul unei mișcări pan-ortodoxe, o solicitare adresată către cel ce la acel moment se erija în protectorul general și universal al Ortodoxiei.

Nu putem vorbi despre o trădare din partea acestor două personalități, sau cel puțin de o simpatie excesivă față de Imperiul Rus din partea acestora în detrimentul Patriei sale istorice. Este mai degrabă o încercare de protejare a intereselor sale din punct de vedere a apartenenței sociale și de grup.

Din corespondență, credem că rezultă clar doleanța Mitropolitului Sofronie Miclescu de a trece în Imperiul Rus, în dorința de a vizita locurile sfinte cu precăderea Lavra Pecerska. Și din această corespondență și din cele purtate de către Teofan Cristea cu înalții demnitari a Imperiului Rus nu transcende sub nici o formă ideea ca Mitropolitul să fi dorit să rămână în Imperiul Rus, discuțiile fiind duse strict pe tema vizitării locurilor sfinte.

ANEXA 1.

3 septembrie 1859.

Preacuvioșiei sale ieromonahului Teofan înputernicitul monastirilor chinovii Neamțul și Secul din Moldova, întru sprijinirea averilor și a intereselor din partea de Basarabia a Rusiei.

Fiindcă Consiliul Ministrial a Moldovei disființează driturile proprietăților Monastirilor chinovii rândundu Comisie din amplexați și de-a dreptul două feți bisericești, presedată de unul din Miniștri care pe de o parte au înlocuit de-a dreptul și prin comitete pe stareții și canonicile cârmuiri spre a împiedica toate relațiile soboarălor cu Mitropolia, și toată corespondența, iară pe de alta, au luat arhiva lucrărilor și altele chinoviilor, vânzindu toate averile, înzăstrările moșiilor și chinoviilor, precumu și moșiile ce erau pentru înlesnirea hrăni soboarălor și a osebitelor așăzăminte. Care dritori până acum potrivit actelor dănuitorilor, și a Sfiintelor canoane icumenice a bisericii, le are chinoviile de veacuri întregi.

Deci, scriemu Preacuvioșiei tale, și te îndatorimu ca se stăruiești la toate locurile compitente și oriunde va cere trebuința se protestezi, și se raclami formalu, întru sprijinirea tuturor intereselor și a driturilor chinoviilor pentru a le hotărî

respectarea Sfințelor canoane a bisericii și restituirea ditorilor chinoviilor după actele dănuitorilor și hotărârea legii canoanelor bisericii.

Sofronie Mitropolit Moldaviei.

Dcr. Mitropolii Varahaiiiei

L.P. inscripția + Pecetea Sf. Mitropoliei Moldoaviei 1851.

Secția I, N. 1296

1859 s(e)p(em)vr(ie) 3. Eșii.

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 55)

ANEXA 2.

22 septembrie 1859.

Arhierescă blagoslovenie tritem cuvioșiei tale!

Scrisoarea cuvioșiei tale din 16 a următoarei am primit-o și apăsas din cuprinderea ei, cât și din cele ce verbal mi-au arătat D-lui C.C. Iorgu m-am încredințat de lucrările ce până acum s-au fecut prin stăruința cuvioșiei tale. Și mă aștept prin agiutoriu Maicii Domnului a auzi că ai desăvârșit toate intereseli Sfințelor locașuri în favoarea lor, iară lucrările ce vor lua sfârșit, să ne li trimit grabnic prin pocită. Iată după cererea cuvioșiei tale alătorezu și scrisoarea către Preasfințitul episcop Antonie al Chișinăului pe care să i-o încredințezi cu însumi mâna cuvioșiei tale, după care nădăjduesc că voi câștiga pasportul și voea Preasfinției sale de a merge la monastirile din Rosia, spre închinăciune, unde pe lângă blagoslovenia ce-ți dăm și noi, îi dorim călătorie și ispravă bună.

Al cuvioșiei tale în H(risto)s Duh(o)v(nicesc) părinte,

Sofronie Mitropolit Moldaviei.

NB. Tritem cuvioșiei tale buletinul și răspunsul nostru în cazul hirotoniilor.

1859. Septemv(rie) 22 zile. Iașii.

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 77)

ANEXA 3.

2 ianuarie 1860.

Arhierescă blagoslovenie tritem Preacuvioșiei tale.

Amu primitu Scrisoarea Preacuvioșiei Tale din 24 a trecutei luni dechemvrie, și am văzut toate cele cuprinsă. Mulțemescu de bunele heretesiri ce-mi faci pentru Sfințele Sărbători și-ți dorescu asăminea cele de fericire duhovnicească cu sanatate, la Mulți Ani, rugându pre D(u)mnezeu ca să te întărească și să-ți agiute întru toate. Seleştite dar și lucrează pentru toate interesele și drepturile monastirei, ca doar va binevoi D(u)mnezeu de a se da mai cu grabire unu rezultatu bunu și mulțemitoriu pentru toate.

Și sântem al precuvioșiei tale în Hristos părinte sufletesc Sofronie Mitropolit Moldaviei.

Adaos. Oce, Teofane, sileștite întru toate aici cât să poate face, am trimis acum prin pocită un Memoar cu scrisoarea mea, către cinstit arhiepiscopul, să cercetez de a primit.

(ANA, F.2119, inv. 1, d. 6, f.161).

ANEXA 4.

18 ianuarie 1860.

Înalt Preasfințite și mult Milostive Stăpâne!

Sfântă părintească binecuvântătoarea scrisoare Înaltpreasfinției voastre din 2 a următoarei la 16 primind-o, de cerească bucurie (*îndrăznesc a zice că*)* s-au umplut ticăloasa mea inimă cea plină de măhnire. Din care văzind părinteștile Arhipăstorești binecuvântări, îndemnări și încurajeri, mă simt mai întărit și însuflețit. Și plin de neîndoită nădejde că cu rugăciunile voastre, chestia această grea a Sfintei Maicei noastre Biserici Ortodoxe a Moldovei prin agiutorul lui D(u)mnezeu Îtmeitorul ei, va avea rezultatul dorit.

Am văzut cele ce-mi însemnați pentru memoaru și scrisoarea trimisă prin pocită Presfinții sale episcopului Antonie. La care umilit vă răspund, că s-au primit încă de la 7 ghenarie pe care de atuncia mi le-au arătat, însă eu eri după primirea scrisorii dindată m-am dus și i-am arătat scrisoarea Înaltpreasfetrui și l-am întrebat din nou, și mi-au zis că au pus să le tălmăcească în rusește, după a cărora tălmăcire m-au îndatorat a vă scrie, că lămurindu-se de cuprinderea lor Va scrie și le va trimite la Presfântul Sinod, ca să le supue Măriei Sale Împăratului, făcându-vă apoi cunoscut și Presfințiilor voastre cuviinciosul răspuns. Decât memuarul trimis aru fi trebuit să fie sau cel puțin șnuruț, fiind mai multe coale, pentru că poate să urmeze a trimite pe lângă tălmăciri și orighinalele. De aceea bine aru fi ca un asemenea memoaru să porunciți al șnurui și a mi-l trimite în grabă să-l dau.

Înalt Preasfințite stăpâne! Lucrurile precum să văd dau mari nădejdi precum vă veți încredința din alăturările aice tălmăciri de pe împărtășirile ce am primit în zilele din urmă de la ambasada rusască din Constantinopol, de la D. Gheneral Consulul din Principatele Unite, și de la Preasfântul Sinod cu adăogire că ambasada împărătească îmi face cunoscut că Monastirile Neamțul și Secul sânt datoare a trimite vechilul său la tratația ce urmează a să deschide între Patriarhie și Guvernul Moldovei, drept care vă rog, trimiteți Înaltpresfetră o persoană vrednică de credință care să poată reprezenta pe clerul Moldovei și totodată binevoii a-mi face cunoscut și mie care persoană, dacă veți găsi de cuviință, ca să pot scrie și eu ambasadei cele ce urmează de neapărat. Iară la întâmplare când nu veți avia pe altul, apoi porunciți-mi și corespondându-mă cu ambasada pe când urmează a fi cea tratație, mă voi

duce însumi. La această de pe urmă împregiurare vă rog numai ca să-mi dați o recomandare către Preasfinții Patriarhi icumenici și al Ierusalimului.

Pe lângă acestea (*apoi precum cunoașteți Presfinția voastră*) încă cere trebuință (de o lucrare mai serioasă în pricina și la care îmi trebuie) neapărat și de plinepotență mai întinsă (*precum mi-au zic și Preasfințitul Antonie*). Drept care eu am pregătit o ciornă cum aru trebui a să face din partea Înaltpresfetri, pe care întru tot plecat alătorezu, care cercetând-o și găbind-o potrivită dacă veți binevoi a mi-o da. Apoi iscăbind-o să o încredințați și de consulatul rusesc din Eși și să mi-o trimiteți saru pute mai în grabă cu înadins, estafetă. Iară la tâmplare și așe, căci fără de o asemenea împuternicire nu voi pute a mă înfățișe nimănui, și a stăruî spre cea desăvârșită hotărâre, căci prin cea din 3 septemvrie ce me-a-ți dat, mi să zice numai să protestezu, care aceasta am făcut-o. (*pe lângă aceasta și de la posesori*).

Acum înse să cere a stăruî a se da sfârșitu, apoi nici de la posesori nimic nu primim, că nu-mi dau, și am agiuns de n-am cheltuială, încât abie mă țin până acum numai prin binevoitorii creștini de aicea, carii mă agiută, dintre carii cel mai cu osăbire dintre toți este D. Consilierul de curte Ioan Gavriil Dabija, carele aprins de râvna pentru Sf(â)nta Noastră relighie ortodocsă și biserică, ca devărat român moldovan și patriot, de la începerea lucrului acestuia, neîncetat au lucrat și lucrează, ca unul ce cunoaște lucrurile și la curte. Încât pot a zice că de nu era și persoana aceasta foarte greu o ducemu. De aceea, încă o dată vă rog grăbiți a-mi trimite zisa hârtie.

Milostive stăpâne, prin răspunsul Ambasadei ni să zice că chestia de neatârnaire a monastirilor din Principate s-au declerat prin protocolul XIII al ședinței din 30 iunie anul 1858. Vă rog vedeți protocolul acela și cuprinderea lui și mi-l trimiteți și mie ca să-l am în vedere la lucrările ce fac, înse cât s-ar pute mai în grab. Mi s-au spus că toate lucrările aceste sânt puse în Foaia Nordului din 1858, și aicea n-am de unde a o primi.

Preasfinția sa părintele episcopul Antonie vă scrie și vă roagă să mihlociți pasport monahului Isachie tipograful de la Neamțu pe o vreme, ca să vie aicea să îndrepte tipografia metropoliei de aicea din Chișinău, pentru care îndrăznesc și eu a vă ruga să învoiți aceasta, mai ales că zisul monah aud că acum să află în Eși. Și mare bucurie veți face Preafinții sale prin aceasta, îndemnându-l încă mai mult spre a ne agiuta la nevoile de față.

În sfârșit, cu lacrimi fierbinți vă rog nu mă uitați la Sfintele rugăciuni la care am singură nădejde și mângăere mea.

De Înalt Presfetri cu totul umilit și pre plecat fiu sufletesc și nevrednic rob.

Teofan Ieromonah (semnătura este ștearsă).

1860 ghenar(ie) 18 zile. Chișinev.

P.S. D.D. Ioan Dabija vă alătorează tot acum scrisoare din partea sa.

** în paranteze cu text cursiv sunt redat cuvintele ce au fost tăiate*
(ANA, F. 2119, inv. 1, f. 172-174v.)

ANEXA 5.

4 februarie 1860.

Arhierească blagoslovenie tritem Preacuvioșiei tale!

S-au primitu scrisorile Preacuvioșiei tale și s-au văzutu toate cele ce ne înștiințăzi, pentru monahul Isachie, carele se află, ș-a venitu de la m(ănăstir)e aice. Amu scrisu Preasfințitului Episcopu de Chișinău prin poștă ca să pue la cale a ave slobodă trecere, fiindcă fără de a Preasfinții sale lucrare întru aceasta nu au voitu Consul ai înlesni trecere. Iară cu venirea monahului Isachie acolo, vom trimite Preacuvioșiei tale lămuririle cuviincioasă. Bine sântem.

Al Preacuvioșiei tale în Hrisots, părinteblagoslovitoriu Sofr(onie) Mitr(opolit).

1860 februarie 4. Eșii.

(ANA, F.2119, inv. 1, d. 6, f. 188)

ANEXA 6.

20 februarie 1860.

Arhierească blagoslovenie trimitu Preacuvioșiei tale.

S-au primitu scrisorile Preacuvioșiei tale cu alăturările lor, atâtu acea din 18 a trecutei luni ghenar, câtu și acea din 15 a lunii corente și ne-amu lămuritu despre toate înpregiurările.

Chestia monastirilor închinat prevăzut prin protocolul al XIII, a ședinții din 30 iulie 1858, au rămas ce se caute acumu în Moldova de către Obșteasca adunare, cu vichilii ce au rânduit întru acesta Patriarhiile, și aceasta după înțelegerea ce guvernul Principatelor au avutu cu Preasfinții Patriarhi. Când însă nu ar pute rezulta o învoială împăcătoare, atuncea vor înainta lucrarea după protocolu. De aceea am socotitu de prisos a-ți da recomendațiile ce ne-ai cerutu, decâtu iată î-ți trimitim memuarul suptu și cu plenipotența, din partea noastră o broșură din care te vei lămuri despre lucrările atingătoare de monastirile chinovii și despre relighie, dupre cumu le-au sprijinitu Dum-lui logof(ă)t Radul Roseti în Comisia Centrală ca prezedentu comisiei, precum și unu jurnal ce cuprinde Constituția Principatelor, lucrată de Comisia Centrală.

Pe lângă acestea, te blagoslovimu și rugămu pre Milostivul D(u)mnezeu ca se te lumineze, la toate, spre capatarea hotărârei în sprijinul Sfintelor canoane pentru pacea bisericii, a relighiei și a clerului, fiind.

Al Preacuvioșiei tale în Hristos părinte sufletesc Sofronie, Mitropolit Moldaviei.

Oce, Teofan siliți pi în toate mulțimit de a le trimi-se pentru post.

1860. fevr(uarie) 20.

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 196)

ANEXA 7.

15 aprilie 1860.

Arhierească blagoslovenie tritem, Preacuvioșiei tale Părinte Teofane.

Hârtiile ce ne-ai trimis cu scrisoarea din urmă s-au văzut, cererea ce faci și regulându-se cele cuvenite și le înapoitu acmu pre lângă aceasta în număr de două hârtii rugându pre Dumneavoastră, ca să-ți fie la toate întră agiutoriu.

Sântemu al Precuvioșiei tale în Hristos părinte blagostivitoriu, Sofronie Mitropolit Moldaviei.

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 217)

ANEXA 8.

25 februarie 1861.

Arhierească blagoslovenie tritem cuvioșiei tale părinte Teofane!

Cred că ai auzit de rădicarea mea în giurăte ceas, de ducerea mea cu jandarmi, între puști și sabii de închiderea mea în grozavele zidiuri ale m(ă)n(năstiri)i Slatinii supt grea pază de jandarmi încât nici de zidiurile și porțeli m(ă)n(năstiri)i nu să putei apropiia nimenea, fiind tratat ca un tâlhariu din cei mai făcători de reale. Slavă lui D(u)mnezeu pentru toate, că cercetându-mă m-au certat, iar morții nu m-au dat. Încă văzindu-mă întră atâta silnică asprime ca să nu-mi pierd și viața fără de vreamă precum dorea... ș-am fost silit a-mi trimite dimisiia numai ca să scap cu viața, strichindu-mi-să foarte sănătatea, unde și acum mă găsesc foarte suferind de boală. Apoi milostivindu-să Preabunul D(u)mnezeu au scăpat țara de Ministeriul cel tiran al D(om)n(ului) Kogălniceanu și s-au înlocuit cu D(om)n(ul) Pancu și cu alți miniștri cu minte întreagă. După a căroră stăruință m-am văzut și eu slobozit din închisoare, și mi s-au dat voie a veni în capitalie, unde mă și aflu la casa D(om)n(ului) Gheorghie Prăjescul ca om particulariu, fiindcă la Mitropolie s-au rânduit un locotiitoriu pre Preasfințitul Chesarie Sinadino.

Însă fiindcă doresc mult a trece în blagoslovita țară a Rosiei, să mergu să vin și să mă închin Sfintelor moaște de la Pecerska din Kiev, și de acolo având înlesnire și mai departe, te rog ca să faci dragoste, să mă înștiințez pre largu cum și ce feliu, și prin ce chip să dobândewsc voie de a intra în Rosiia de voi pute găsi cai de poștă și trăsură ca să năimescu, și dacă înpregiuririle nu ar erta pe Sfin(ția) ta ca să poți merge împreună cu mine, precum aş dori mult. Apoi măcar vre o persoană d(u)hovnicească să-mi găsești sau în Besarabiia sau să-mi scrii pe care din m(ă)n(ăstirea) Neamțului să cer, carele să fie om bun și pentru pravile fără care nu

pot au petreace vremea în scurt pentru toate să mă înștiințezi pre largu prin olazonul ce vii găsi mai bun. Agiutând și voind milostivul D(u)mnezeu, socot că după trecerea Sf(i)ntelor Paști să fac acest drum când nădăjduesc că și Sf(inția) ta vei veni la zastava pe unde voi treace ca să mă povățuești și să mă întovărășești, și prea mult mă vei ăndatori. Și cu toată dragostea rămân a cuvioșiei tale în H(risto)s părinte sufletesc Sofronie Mitropolit.

1861, fevr(uarie) 25. Iași.

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 319-319v.)

ANEXA 9.

14 martie 1861.

Arhierească blagoslovenie trimitem cuvioșiei tale părinte Teofane!

Scrisoarea cuvi(oșiei) tale din 5 mart, primiind m-am bucurat că te afli sănătos. Am văzut toate ceale scrise cred că vii fi simțind durere la pătimirile mele. Eu zic slavă lui D(u)mnezeu pentru toate.

În privința trecerii mele în blagocestiva Rossie, încă de la 8 mart am scris domnului Ghirs ghegeneral consul din București. Vă alătorez copie, ca să-mi mijlocească voe a treace. Iată alătorez o scrisoare a mea către Dn. Cneazul Corceacov pe care o am lăsat deschisă ca să o citești și fiind bună să o trimiți, trecând numai titlușul cum să cuvine ai scrie, căci eu nu am știut nici am voit să mai spun cuiva despre acestea.

Deci, află cum vii găsi de cuviință, fă. Eu din pricina boalei ce pătimim la piept, după surguniia mea voindu Milostivul D(u)mnezeu pe la sfârșitul lunii lui mai voi pute veni, că trebui întâi să mă caut cu doftori, fiind foarte slab. Și cred că în Rossia voi fi primit cu dragoste de către o stăpânire creștinească.

Nu m-ai înștiințat pentru trăsurași cai cum socoț să i-au de aicea, că poate pe la poște acolo nu vor fi trăsuri bune de odihnă, eu am nevoe să i-au o trăsură pentru mine ca o brașovancă cu alții și cu ceale de nevoe strae și așternut la drum. Poflesc, fă dragoste părinte Teofane ca să-mi scrii pre largu pentru toate, căci ocazionul acesta prin părintele ixarhul Atanasie, iasti foarte bun și sigur.

La mine au venit un pitariu Costache Neculau plângând că ar fi obijduit de către Sf(inția) Ta și rugându-mă ca să-ți scriu să-ți fie milă de dânsul că au făcut multe slujbe monastirii și Sf(i)nției tale.

Deci, te poflesc precum vei ști câ-i drept să faci ca să nu te mustre cugetul că ai făcut vre o strâmbătate cuiva.

Și dorind a avea lămurite țiinți despre toate, rog pre Milostivul D(u)mnezeu ca să te blagoslovească și să te ție sănătos și sint a cuvioșiei tale în H(risto)s părinte sufletesc. Sofronie Mitropolit.

1861 mart 14. Iași.

Întoarce:

Domnului Dabija aratăi din parte mi că-i trimit arhierească blagoslovenie și foarte mulțemesc pentru dragostea ce arată asupra mea D(u)mnezeu să-l blagoslovească și să-l miluiască.

Părinte Teofane, eu nu am scris cneazului Gorceacov fiindcă nu știu cum să-i fac titluțu nici cum să fac.

Poftim Sf(inția) ta scrie sau din partea Sf(i)n(ției) tale ca vechil al meu sau din parte-ți și mai trimiți o copie ca să-i prescriu și să fie trimis în sfârșit cum socoți ai așa fă. Și voi mulțemi dragostei Sf(i)nției tale.

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 333 -333v.)

ANEXA 10.

Martie 1861.

Înalt Preasfințite și multu milostivu stăpâne!

Sfântă și părintească scrisoarea Înalt Presfinției din 25 a trecutei luni februarie astăzi primind. Mai întâi am plâns cu amar văzind suferințele la care a-ți fost supuși, de care deși mai nainte auzisem, însă nu mă puteam hotărî a crede că până acolo s-au putut a să întinde răutatea ca cu așa tirănie să vă chinuească să credeți Milostive stăpâne că P. voastră multă este la ceru și veți fi numărați cu Sfinții Ioan Hrisostomul și Ghermano, carii ș-au pus sufletele pentru Sfânta credință și biserică.

După aceea ce să atinge pentru venirea Înalt Presfetru în acest blagoslovit pământ al Rusiei, aceasta este cel mai ușor lucru, 2; să credeți cu toate înlesnirile veți ave pentru călătoria ce voiți a face atât din partea a cărmuirii rosienesti cât și din partea me a păcătosului la Kiev și la ori la ce loc aiurea veți merge spre închinare ...

Și că fiți încredințați că vă voiu întovărăși cu ce mai mare bucurie și vă voi sluji cu cea mai mare oserdie, ca fiul Înalt Presfetrui aci precum am slujit pe răposatul P. Neonil, după a căruia sfârșit v-a-ți milostivit a-mi fi sufletesc părinte în locul Sfinții sale.

Chipul însă a trecerii este acesta. Dacă voiți, apoi vă adresați prin D. consulul din Eși o scrisoare în două rânduri către D. Ministru Dinafară cneazul Alexandru Mihailovici Gorciakov cu cerere: că având dorința spre a vă închina Sf. Moaște din Kiev și altor Sfinte locuri din Rosia, să binevoiască a mijloci a vă da voe a trece în Rosia. Care hârtii să dați consulatului și totodată să mai faceți cunoscut cuprinderea ei și data... și eu de aicea să o urmărescu, iară dacă poate nu veți voi, a da prin D. Consulul, apoi spuneți-mi mie ca vechilului Înalt Presfințitru ca eu să stăruiesc a vă scoate această voe, și eu deodată vă voiu scoate asemenea voe și care încă înainte Paștilor veți aveo. Și la vreme voiu veni cu toată gătiresspre a vă lua în Rosia cât pentru cetire Pravilei nu vă îngrijorați, că aicea aveți părinți de la Neamțu, nu unul dar și mai mulți, că este unul ce acum de curând au trecut și mai așteptu și alții să

vie, între care este un diacon. Ca vrând D-zeu să să zidească monastirea la Copanca să fie și părinții gata veniți.

Aceste vi le scriu pentru venirea Înalt Preasfințirii. Iară cât pentru supărările ce a-ți suferit să știți că plata multă Va așteaptă la ceriuri. Ertăți încă că grăbindu-mă să nu scap poșta de astăzi nu vă scriu mai pre larg eu gândind că cel mai sigur ocazion spre a-mi scrie mie este prin Precuvioșia sa P. Ar. Athanasie ca cel ce are aice interese și de unde lesne pot primi scrisorile.

După care cu nerăbdare aștept răspunsul Înalt Presf. tot prin canalul ce am primit și aceasta căci....

(ANA, F. 2119, inv. 1, d. 6, f. 336-338v.)

ANEXA 11.

1861 mai 2.

La Mitropolitul

H(ristos) a Înviat!

La trecuta lună aprilie 13 v-am răspuns foarte pe scurt la cele însemnate mie prin scrisoarea din 14 martie, nefiind sigur de pot corespunda prin D. cucoana Prohirița precum acolo vă arătam, și cu atâta mai mult socot că poate am făcut o greșeală scriind prin D-neii, căci văd tăcere din partea Înalt Preasfetre de aceea m-am hotărât ca să trimit iarăși pe D. tânărul Theodor Hristofor Ciolacu ce vă este cunoscut din rândul trecut, prin carele vă rog, binevoiți a mă înștiința la care anume zi /f. 350/a lui mai să mă aflu la zăstava prin care vă veți hotărâ a trece aicea în Besarabia, sau poate că veți voi a trece prin Bocovina la Nouaseliți, care aceasta eu cred că la cazu când a-ți veni, să nu știe unde mergeți. Apoi puteți a vă scoate pasportul pentru căutarea boalei și trecând la Suceava de acolo pe la locul cela ce v-am însemnat, eu voi veni și voi lua, numai să știu hotărâtoriu pe când.

Fiindcă după științele ce le am s-au petrecut acum, cred că trebuie Înalt Presfetri să fi primit și învoire de a trece în Rosia, (Nota lui Teofan Crsitea: *Că cererea ce a-ți făcută prin consulat au fost foarte nimerită, cu toate că și eu am scris unde s-au cerut trebuință.*) dar chiar și de la aceea sosită de la mai înalte locuri voind cu pasportul adeverit de consulat veți fi primit în Rosia.

Cât pentru cai Presfetri, dacă voți ai lua, acei pentru umblat prin orașu, puteți ai lua că aice voi îngriji eu de hrana lor. Iară pentru poșta, apoi nu vă îngrijiți că toată ...

/f. 350v./... veți ave, decât trăsură să luați de acolo că la Viștentie Carățazu sânt trăsuri bune de drum și le dă cu chizășie. Eu gândem să vă luați o caretă, care să aibă sânduice pentru a pune hainele, trebuincioase pentru Înalt Presfetri și alte cele și o brașovancă precum a-ți hotărât pentru așternut și oameni, aceste vor fi de ajuns, numai să fie sănătoase ferăriile, că drumul îi cam delicat, și mai ales că trecând

Bugul este șose de piatră. Cât pentru primire, puteți să credeți că toți Vă vor înbrătoșa cu ce mai mare bucurie și să vor socoti norociți, a vă săruta sfintele mâni, /f. 351/ și a vă lua blagoslovenia, precum Vă puteți încredința din copia scrisoarei Dm. Cneazului Dimitrie Feodorovici Dabija de la S. Peterburg către vărul său D. Ioan Dabija, de aceea, că Presfințitul Isidor, Mitropolitul Sankpeterburgului cetind articolul trimis de noi, atingătoriu de surghiunirea Înalt Preasfetri, foarte s-au mâhnit și foarte au dat voe a să tipări după care toată aristocrația S.P. s-au umplut de mahniciune cum au putut Guvernul Moldovei a Vă tiranisi astfel?

De aceea să credeți că toți vă așteaptă cu cea mai mare bucurie. Preasfințitul Antonie episcopul de aici s-au înaintit în ziua Sfintei Învieri la rangul de Arhiepiscop și la 10 a următorii pleacă pentru Chișinău unde la 25 va fi și sosit. De aceea încă o dată Vă rog, binevoiți a mă înștiința prin aducătoriu de zioa venirii ca să mă află față la /f. 351 v. / trecătoare.

Milostive stăpâne pe aducătorul ei l-am îndreptat ca să margă și până la Neamțul să-mi aducă încă câtu ceva din ceale ce-mi sânt de neapărat aceea că amu înțeles că Departamentul bisericescu aru fi silit pe părinți ca să iscălească o hârtie prin cari să-mi strice vechilimeaoa la care părinții zic că nu s-ar fi unit, de aceea, vreau ca să știu mai cu dinadinsul, este aceasta adevărat, au ba. Aicea au venit un nr. de 8 părinți sloveni și moldoveni, toți oameni de biserică și pe care macar de au și ținut de /f. 339/ dreptul fără pașaporturi i-au primit încă și i-au rânduit spre petrecere de odată la moșia monastirii Nemțenii, și acum aștept cu venirea Presfințitului Antonie și voea spre începerea noului locașu la s. Copanca sau Chițcani, unde apoi să ni așezemu, dacă va voi Milostivul D(om)nu.

Deci încredințându-mă Sfinției voastre rugăciuni, vă rog cu lacrimi, binevoiți a-mi dăru arhierească Blagoslovenie celui ce sânt.

Al înalt Preosfințiilor voastre /f. 339v./

(ANA, F.2119, inv.1, d. 6, f. 350-351v, 339-339v.)

ANEXA 12.

6 mai 1861.

Primit mai 14.

H(risto)s au Înviiat!

Arhierească blagoslovenie trimit Cuv(ioșiei) tale părinte Teofan.

Cercetez de te afli sănătos ca să mă bucur. Eu mă găsesc bolnav, mulțemesc lui D(u)mnezeu pentru toate. Scrisoarea Sf(i)n(ției) tale din 13 apr(ilie) am primit, iar alta nicicacum. Poț a-mi scrie cu siguranțe prin ocazionul Preacuv(ioșiei) sale protosinghelului Chiril igumen la m(ă)n(ăstirea) Barnovschii din Iași, carele iaste locoțiitoriu ierarhului ce au răposat. De la D. consul Ghirs, după scrisoarea ce i-am trimis, am priimit răspunsu că va scrie la Ministeriia împărătească pentru voe a trece

eu în Rosiia, și că îndată li va înștiința, dar până acum nu am primit răspunsu, că mi să de voe, nu știu ce-i pricina. Poftesc, scrie-mi pentru toate pre largu, și mai des, ca să știu ce să fac și cum.

A cuvioșiei tale, în H(risto)s părinte sufletesc Sofronie Mitropolit.

1861 mai 6. Iașii. Întoarce:

Tocmai acum am primit scrisoarea Sf(inției) tale cu D. Teodor Ciolacu, cu carele voi scrie pre largu pentru toate.

(ANA, F. 2119, inv.1, d. 6, f. 359-359v.)